

ANALÝZA NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A EXEKUCÍ Z POHLEDU ZAMĚSTNAVATELE

ZADAVATEL	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
PROJEKT	Rozvoj národního, odvětvového a regionálního sociálního dialogu v ČR reg. č. CZ.03.1.52/0.0/0.0/18_094/0010509
ZPRACOVATEL	JUDr. Kateřina Demová, Ph.D., Mgr. Tomáš Procházka Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.
DATUM	15. 9. 2022

Obsah

Úvod	3
1 Dotazníkové šetření	4
2 Rozbor a zhodnocení právní úpravy	5
2.1 Provádění výkonu rozhodnutí a exekucí srážkami ze mzdy	5
2.2 Paušální náhrada nákladů	7
2.3 Požadavky na součinnost zaměstnavatelů s exekutory	10
2.3.1 Poskytování součinnosti od 1. 1. 2022	10
2.3.2 Poskytování součinnosti od 1. 1. 2024	12
2.3.3 Záznamy telefonních hovorů	12
2.4 Centrální evidence exekucí	13
2.5 Milostivé léto	14
2.6 Stavění malých exekucí	16
2.7 Zastavení nevymahatelných exekucí	17
2.7.1 Nedostatečná výše mzdy	17
2.7.2 Dlouhodobě nevymahatelné exekuce	17
2.8 Institut chráněného účtu	20
2.9 Oddlužení	20
3 Shrnutí klíčových závěrů	22
4 Seznam zkratk	23
5 Seznam použitých zdrojů	24
5.1 Seznam použité literatury	24
5.2 Seznam použitých internetových zdrojů	24
5.3 Seznam použitých právních předpisů	26
6 Seznam příloh	29

Úvod

Zaměstnání zaměstnance „s exekucí“, tedy zaměstnance postiženého výkonem rozhodnutí nebo exekucí srážkami ze mzdy, představuje pro zaměstnavatele značnou administrativní a finanční zátěž spojenou v některých případech také s nekorektní komunikací ze strany exekutorů.

Tato situace se rovněž odráží do sféry zaměstnanců postižených výkonem rozhodnutí nebo exekucí srážkami ze mzdy, kteří pak obtížněji hledají uplatnění na trhu práce.

Výše nastíněné problémy měl alespoň částečně řešit zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „zákon č. 286/2021 Sb.“).

Zákon č. 286/2021 Sb. přitom představuje jednu z nejrozsáhlejších novel zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „EŘ“) a výkonu rozhodnutí v rámci zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), která však v odborných kruzích, zejména ze strany exekutorů, čelí významné kritice. Výtky směřují zejména k průběhu legislativního procesu a množství pozměňovacích návrhů, které znění původně předkládané Poslanecké sněmovně České republiky značně pozměnilo. Novela provedená zákonem č. 286/2021 Sb. si tak vysloužila nelichotivé označení „konfuzní“ (tj. zmatená, neuspořádaná).¹

Předkládaná analýza popisuje a hodnotí, jaký dopad měly změny provedené zákonem č. 286/2021 Sb. v praxi. Součástí předkládané analýzy je též stručné zhodnocení institutu chráněného účtu, který je součástí právního řádu České republiky již od 1. 7. 2021, a institutu oddlužení.

Popis hodnocené právní úpravy byl s ohledem na zadaný rozsah a účel analýzy do určité míry zjednodušen.

¹ Srov. ŠTIKA, Martin. *Vybrané instituty novely exekučního práva s účinností od 1. 1. 2022*. Právní rozhledy. 2022, č. 5, str. 165 a násl. ISSN 1210-6410.

1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V souvislosti s přípravou analýzy bylo během měsíců května a června 2022 provedeno dotazníkové šetření realizované Svazem průmyslu a dopravy České republiky na základě dotazníku uvedeného v Příloze 1 této analýzy.

Výstupy realizovaného šetření jsou detailně uvedeny v Příloze 2 této analýzy a zapracovány v rámci analýzy.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 168 respondentů. Nejvíce respondentů působí v sektoru strojírenství a automobilového průmyslu. Nejčastěji uváděnými kraji, kde se nachází relevantní provozovna respondentů, byly Olomoucký kraj a Vysočina. Téměř 45 % respondentů se řadí k větším zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají více než 250 zaměstnanců, necelých 40 % respondentů pak zaměstnává 51 až 250 zaměstnanců a zaměstnavatelé zaměstnávající do 50 zaměstnanců čítali 12 % respondentů.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že počet zaměstnanců postižených exekucí je poměrně vysoký. Malí zaměstnavatelé (tj. zaměstnavatelé do 50 zaměstnanců) zaměstnávají v průměru 3 takové zaměstnance, střední zaměstnavatelé (tj. zaměstnavatelé s 51 až 250 zaměstnanci) zaměstnávají v průměru 7 takových zaměstnanců, velcí zaměstnavatelé (tj. zaměstnavatelé s více než 251 zaměstnanci) zaměstnávají v průměru 172 takových zaměstnanců. Největší počet zaměstnanců postižených exekucí pak dle dotazníkového šetření pracuje v sektoru obchodu a energetiky, geograficky pak v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Průměrně připadá na 1 respondenta 80 zaměstnanců postižených exekucí. Medián počtu zaměstnanců s exekucemi pak činí 11 zaměstnanců na 1 respondenta.

Nejčastější počet exekucí u jednoho zaměstnance je tři až deset. Jako nejvyšší počet exekucí u jednoho zaměstnance bylo v dotazníkovém šetření uvedeno enormní číslo 63.

Zpracovatelé analýzy obdrželi od Svazu průmyslu a dopravy České republiky také výstupy obdobného dotazníkového šetření realizovaného v roce 2019, kterého se zúčastnilo 147 respondentů. Tyto výstupy jsou uvedeny v Příloze 3.

2 ROZBOR A ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY

2.1 Provádění výkonu rozhodnutí a exekucí srážkami ze mzdy

Srážky ze mzdy patří k jednomu z nejčastějších způsobů provádění výkonu rozhodnutí a exekuce, přičemž se svou podstatou jedná o zvláštní případ příkázání pohledávky.

Na výkon rozhodnutí a exekuce srážkami ze mzdy přitom nelze nahlížet jako na klasický trojúhelník subjektů výkonu rozhodnutí či exekuce sestávající se z (1) povinného, (2) soudu nebo exekutora a (3) oprávněného. V rámci výkonu rozhodnutí a exekuce srážkami ze mzdy hraje svou nezastupitelnou roli ještě čtvrtý, právní úpravou však často přehlížený a nedoceněný subjekt, kterým je plátce mzdy (dále jen „zaměstnavatel“).

Je to však právě zaměstnavatel v postavení poddlužníka zaměstnance, který je na základě právní úpravy povinen zabezpečit, že srážky ze mzdy budou provedeny řádně a včas. Pokud zaměstnavatel neprovádí srážky řádně nebo je neprovádí včas, má oprávněný možnost svůj nárok na zaplacení částek, které mu měly být při řádném postupu zaměstnavatele uhrazeny, uplatnit formou poddlužnické žaloby přímo vůči zaměstnavateli².

V praxi pak nastává řada situací, se kterými se zaměstnavatelé z důvodu provádění srážek ze mzdy potýkají. Zaměstnavatelé například musejí provádět složitý výpočet srážek ze mzdy a často v této souvislosti zavádějí speciální moduly do účetních systémů. Dále komunikují se soudy a exekutory, a to v mnohých případech i velmi obšírně a v právních předpisy krátce stanovených lhůtách pod hrozbou pořádkové pokuty³. Rovněž jsou zaměstnavatelé nuceni sledovat vývoj legislativy v této oblasti a obratem na ni reagovat – příkladem může být letošní několikátá valorizace parametrů výpočtu nezabavitelné částky spojená se značnými nejasnostmi, jak správně srážky ze mzdy provádět⁴. Nejvíce administrativně náročné je však pro zaměstnavatele vyhodnocení a zpracování prvotního výkonu rozhodnutí, resp. exekuce srážkami ze mzdy.

Tyto úkony pak pro zaměstnavatele představují nejen značnou administrativní, ale též finanční zátěž, jež ve svém důsledku vede k obtížnějším pracovnímu uplatnění zaměstnanců – povinných.

² Srov. ustanovení § 292 OSŘ.

³ Viz například ustanovení § 295 odst. 2 OSŘ, které stanoví povinnost zaměstnavatele oznámit soudu skutečnost, že u něj povinný přestal pracovat, a zaslat soudu vyúčtování srážek, které ze mzdy povinného provedl a vyplatil oprávněným, a oznámit soudu, pro které pohledávky byl nařízen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a jaké pořadí mají tyto pohledávky, a to do 1 týdne, od kdy zaměstnanec přestal u zaměstnavatele pracovat. Pokud zaměstnavatel takovou povinnost nesplní, může dle ustanovení § 296 OSŘ oprávněný využít vůči zaměstnavateli institutu poddlužnické žaloby na základě vzniku tzv. úkojného práva a zaměstnavateli může být ze strany soudu uložena pořádková pokuta ve výši až 50.000 Kč.

⁴ Srov. například:

Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Cpjn 202/2022 ze dne 8. 6. 2022.

FETTER, Richard W. Již třetí letošní valorizace nepostizitelných částek a nezabavitelného minima a dalších parametrů exekučních srážek ze mzdy od 1. 7. 2022. In: *epravo.cz* [online] 1. 8. 2022. [cit. 4. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jiz-treti-letosni-valorizace-nepostizitelnych-castek-a-nezabavitelneho-minima-a-dalsich-parametru-exekucnich-srazek-ze-mzdy-od-1-7-2022-115021.html?mail>

Zaměstnávání takových zaměstnanců je leckdy specifické také z hlediska jejich požadavků či jednání. Častým požadavkem je výkon práce „na černo“, tedy výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah spojený s požadavkem odměny „na ruku“. Zaměstnavatelé se také často potýkají s požadavkem formálního přiznání nižší odměny a vyplácení zbytku odměny „na ruku“. Typickým požadavkem zaměstnance postiženého srážkami ze mzdy je též uzavření formálního pracovněprávního vztahu s příbuznými či známými zaměstnanci a vyplácení odměny těmto osobám, i když práci chce vykonávat sám povinný. Taková angažmá však pro zaměstnavatele představují významná rizika spočívající zejména v pokutách ze strany inspektorátu práce (například pokuta za výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah činí až 10.000.000 Kč⁵), doměření odvodů z formálně nepřiznané odměny včetně souvisejícího rizika zahájení trestního stíhání pro spáchání trestního činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby⁶ nebo v uplatnění nároků z faktického pracovního poměru ze strany zaměstnance.

Pokud je odměňování zaměstnavatele založeno na výkonnostním principu (tedy čím více zaměstnanec pracuje, tím větší odměnu obdrží), nejsou zaměstnanci se srážkami ze mzdy motivováni získat vyšší příjem, který z větší části připadne na srážky ze mzdy. Dochází tak například k tomu, že uvedení zaměstnanci polovinu měsíce pracují a druhou polovinu měsíce jsou v dočasné pracovní neschopnosti. Z pohledu zaměstnavatele je zaměstnání takového zaměstnance velmi nepředvídatelné. S ohledem na velmi omezené možnosti jednostranného skončení pracovního poměru dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů je pak pro zaměstnavatele obtížné zaměstnání takového specifického zaměstnance ukončit.

Z důvodu dvojího postihování odměny za práci ze strany exekutorů (poprvé v rámci srážek ze mzdy, podruhé formou příkázání pohledávky u peněžního ústavu) se rovněž rozšířily požadavky posílání mzdy osob postižených exekucí na zaslání mzdy na účty vedené na jména třetích osob, aby si zaměstnanec zachoval možnost disponovat alespoň s nezabavitelnou částí mzdy. Byť na tuto praxi měl reagovat institut chráněného účtu, není v praxi příliš využíván (viz bod 2.8 níže), a exekucí postižení zaměstnanci stále tíhnou k „osvědčenému“ způsobu výplaty odměny za práci na bankovní účet třetí osoby.

Nezřídka se také stává, že zaměstnanci při nástupu do zaměstnání srážky ze mzdy zatají, aby se pokusili získat celou částku čisté mzdy, což pro zaměstnavatele znamená také značné zatížení, zejména jde-li o následnou komunikaci s exekutorem.

I s ohledem na nedostatek pracovních sil na trhu práce však řada zaměstnavatelů nepřistupuje k zaměstnancům postiženým srážkami ze mzdy odmítavě a v praxi není výjimkou ani zvýšená péče o takové zaměstnance spočívající například v pořádání interních školení týkajících se finanční gramotnosti.

Je také nutné poznamenat, že nezaměstnanost osob postižených výše uvedenými srážkami ze mzdy či jejich participace v rámci šedé ekonomiky má také závažné nepřímé ekonomické dopady, které se projevují například jako výpadky příjmů státního rozpočtu či jako vyšší výdaje v rámci poskytování podpory v nezaměstnanosti. S tím je spojena i tikající bomba sociálního zabezpečení takových osob ve stáří. Pokud budou podstatnou část produktivního života pracovat „mimo systém“, mohou mít

⁵ Viz ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona č. 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Srov. ustanovení § 241 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

v důchodovém věku nedostatečnou délku pojištění, případně může jim vypočtená výměra důchodu neodpovídat jejich představám. Státu pak zůstane břemeno zajištění jejich důstojné existence ve stáří. Na řádném zaměstnání takových osob je tedy též vysoký zájem celospolečenský.

2.2 Paušální náhrada nákladů

Dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2021 neměl zaměstnavatel povinného právo na náhradu nákladů, které mu vznikly při provádění úkonů v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce srážkami ze mzdy.

Dlouhodobé požadavky zaměstnavatelů na poskytnutí alespoň částečné náhrady nákladů, které jim s prováděním srážek ze mzdy vznikají, byly ze strany zákonodárce konečně alespoň částečně vyslyšeny. S účinností od 1. 1. 2022 došlo na základě zákona č. 286/2021 Sb. k zavedení paušální náhrady nákladů pro zaměstnavatele provádějící srážky ze mzdy v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Tato legislativní změna by měla přispět k tomu, že náklady spojené s prováděním srážek ze mzdy budou zaměstnavateli alespoň částečně uhrazeny, a zaměstnanec – povinný nebude představovat pro zaměstnavatele ve srovnání s ostatními zaměstnanci zvýšenou zátěž, přičemž je tak pravděpodobnější, že se takovému zaměstnanci podaří zachovat si zaměstnání⁷.

Na základě zákona č. 286/2021 Sb. tak bylo do ustanovení § 270 odst. 2 OSŘ doplněno, že: *„Plátce mzdy má vůči povinnému nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které mu vznikly za kalendářní měsíc, v němž provádí srážky ze mzdy povinného. Náklady plátce mzdy jsou náklady výkonu rozhodnutí. Provádí-li plátce mzdy zároveň srážky k vydobytí několika pohledávek vůči témuž povinnému, náleží mu náhrada nákladů pouze jednou. Právo na částku náhrady nákladů, jež nebyla odečtena podle § 289 odst. 2, § 291 odst. 3 nebo § 293 odst. 1 ze sražené částky před jejím vyplacením nebo zasláním, zaniká.“*

Obdobně též nové znění ustanovení § 87 odst. 3 EŘ stanoví, že: *„Plátce mzdy má právo na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které mu vznikly za každý kalendářní měsíc, v němž provádí srážky ze mzdy nebo jiných příjmů povinného. Paušálně stanovenou náhradu nákladů hradí plátcí mzdy povinný. Provádí-li plátce mzdy zároveň srážky k vydobytí několika pohledávek vůči témuž povinnému, náleží mu náhrada nákladů pouze jednou. Právo na částku náhrady nákladů, jež nebyla odečtena ze sražené částky podle občanského soudního řádu, zaniká.“*

Paušálně stanovená náhrada nákladů zaměstnavatele se uspokojuje před všemi ostatními pohledávkami z první třetiny. Zaměstnavatel tak paušální náhradu sráží před všemi ostatními pohledávkami z první třetiny zbytku čisté mzdy a před tím, než sraženou částku zašle oprávněnému, resp. soudu nebo v případě exekučního řízení exekutorovi. Zaměstnavatel přitom paušální náhradu sráží poté, co byl vyrozuměn o tom, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci.

Pokud zaměstnavatel nestrhne náhradu z provedených srážek poté, co byl vyrozuměn o tom, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci, nárok na paušální náhradu nákladů zaniká.

⁷Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: © 2021. [cit. 14. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=545&CT1=0>

Tímto způsobem má být zamezeno tomu, aby na náhradě nákladů vznikl nedoplatek, který by dále navyšoval dluh povinného a který by bylo třeba vymáhat později v řízení o výkonu rozhodnutí.⁸

Paušálně stanovená náhrada nákladů zaměstnavatele pak dle ustanovení § 4d vyhlášky č. 485/2000 Sb., o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovité věci, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu, ve znění pozdějších předpisů, činí za 1 kalendářní měsíc, v němž zaměstnavatel provádí srážky ze mzdy, částku 50 Kč, a to i v případě, že zaměstnavatel provádí srážky z více mezd nebo jiných příjmů, které vyplácí povinnému. Výše paušálně stanovené náhrady nákladů zaměstnavatele pak dle ustanovení § 4e uvedené vyhlášky nesmí přesáhnout třetinu částky sražené ze mzdy nebo jiného příjmu povinného zaokrouhlenou na celé koruny nahoru.

Dle ustanovení § 177 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, je institut paušální náhrady nákladů zaměstnavatele aplikován i v rámci daňové exekuce a tyto náklady představují samostatný nárok, který v případě daňové exekuce vzniká zaměstnavateli přímo na základě OSŘ, přičemž tyto náklady nejsou řazeny mezi exekuční náklady ve smyslu daňového řádu, ale jde o nárok svého druhu.⁹

Nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů vzniklou prováděním srážek ze mzdy nemají osoba nebo orgán veřejné moci, vůči kterým má povinný nárok na dávky státní sociální podpory nebo pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově, nebo na nemocenské, peněžitou pomoc v mateřství, důchody, podporu v nezaměstnanosti, podporu při rekvalifikaci a kompenzaci, odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání, služebního poměru nebo výkonu veřejné funkce, peněžitá plnění věrnostní nebo stabilizační povahy poskytnutá v souvislosti se zaměstnáním, náhradu za ztrátu na výdělku po dobu dočasné pracovní neschopnosti a náhradu za ztrátu na výdělku po skončení dočasné pracovní neschopnosti, dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, výsluhový příspěvek vojáků z povolání nebo příslušníků bezpečnostních sborů, či mzdové nároky podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Je však třeba zdůraznit, že pravidla ohledně paušální náhrady nákladů spojené s prováděním srážek ze mzdy se neaplikují na srážky ze mzdy prováděné před 1. 1. 2022.¹⁰

⁸ Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: © 2021. [cit. 14. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=545&CT1=0>

⁹ Srov. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: © 2021. [cit. 14. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=545&CT1=0>

¹⁰ Podle přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb. se paušálně stanovená náhrada plátce mzdy vztahuje na řízení, ve kterých bylo vydáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekuční příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů, až po 31. 12. 2021. - srov. část první čl. II bod 3 a část druhá čl. IV bod 12 zákona č. 286/2021 Sb.

Z provedeného dotazníkového šetření vyplynulo, že 85 % respondentů institut paušální náhrady nákladů dosud nevyužilo. Převažujícím důvodem je důvod sociální, kdy respondenti nechtějí svým zaměstnancům strhávat další částky nad rámec srážek ze mzdy. K dalším důvodům nevyužití tohoto institutu se řadí nedostatečná výše paušální náhrady a rovněž provádění pouze „starých“ exekucí, tedy těch, ve kterých bylo usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekuční příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů vydány před 1. 1. 2022. Respondenti také uváděli, že paušální náhradu nevyužívají z důvodu nejasnosti právní úpravy a administrativní náročnosti. Obavy z administrativní náročnosti související s paušální náhradou nákladů přitom respondenti uváděli již v rámci dotazníkového šetření v roce 2019.

Respondenti, kteří na otázku, zda využili paušální náhradu nákladů, odpověděli kladně, uvedli, že tohoto institutu využili převážně u nižších jednotek zaměstnanců.

V rámci dotazníkového šetření respondenti také uvedli, že náklady spojené s prováděním srážek ze mzdy v drtivé většině případů přesahují stanovených 50 Kč. Průměrné odhadované náklady v souvislosti s prováděním srážek ze mzdy na jednoho zaměstnance činí 827 Kč. Medián odhadované výše nákladů v souvislosti s prováděním srážek ze mzdy pak činí 200 Kč na jednoho zaměstnance.

Z hlediska budoucí právní úpravy by proto bylo vhodné, aby náhrada nákladů byla podstatně navýšena, případně aby její výše byla navázána na zákonodárcem pravidelně valorizované či pravidelně upravované částky (například jako procentní podíl minimální mzdy). Uvažovat je možné také o participaci či celé náhradě nákladů ze strany státu, když právní úprava zaměstnavatele (třetí osobu) autoritativně a nedobrovolně pasuje do role částečného vykonavatele vykonávacího řízení, resp. exekuce, aniž by však zohledňovala náklady, které tím zaměstnavateli (soukromé osobě) vznikají. Současná právní úprava srážek ze mzdy je totiž stále torzem institutu, který vychází z původní koncepce OSŘ z roku 1963¹¹, kdy zaměstnavateli byly téměř výlučně státní podniky, a nikoliv soukromé osoby. Náhrada ze strany státu by pak mohla být poskytována například formou příspěvku nebo jako sleva na dani z příjmu (obdobně jako tomu bylo při poskytování náhrady nákladů exekuce oprávněnému ze strany státu v případě stavění malých exekucí – viz bod 2.6 níže) či zohledňována jako daňově uznatelný náklad.

Stejně tak by bylo žádoucí, aby bylo umožněno uplatňovat náhradu nákladů provádění srážek ze mzdy plošně u všech exekucí, bez ohledu na okamžik jejich zahájení. Zaměstnavatelům náklady s prováděním srážek ze mzdy vznikají stejně bez ohledu na okamžik jejich zahájení. Stejně tak zvolené legislativní řešení neodpovídá zvyklostem procesního práva, kdy jsou zpravidla používána aktuálně platná procesní pravidla, a dochází tak k faktické retroaktivitě nové procesní úpravy.

Vzhledem k vysokému podílu zaměstnavatelů, kteří náhradu nákladů neuplatňují, je zároveň žádoucí ponechat zaměstnavatelům možnost se rozhodnout, zda budou náhradu nákladů provádění srážek ze mzdy uplatňovat, či nikoli.

Systémovým řešením, které by administrativní a finanční zátěž zaměstnavatelů snížilo, by mohlo být také podstatné zjednodušení výpočtu a provádění srážek ze mzdy.

¹¹ Srov. WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 384 s. ISBN 978-80-7502-299-8. Str. 75.

Zaměstnavatelé zároveň uvádějí, že podstatnou administrativní náročnost způsobuje zavedení každé nové exekuce do jejich mzdového systému. Další systémové řešení by tak mělo směřovat i na tuto oblast. Jednou z možností by mohla být i standardizace datové komunikace exekutora při nařízení srážek ze mzdy, kdy by stát definoval standardizovaný datový formát, ve kterém by exekutor současně s exekučním příkazem zaslal i všechny potřebné informace pro zavedení srážek do mzdového systému. Zaměstnavatel by pak tento standardizovaný datový soubor jen jednoduše importoval. Jednalo by se o období ustanovení § 5a vyhlášky č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

2.3 Požadavky na součinnost zaměstnavatelů s exekutory

2.3.1 Poskytování součinnosti od 1. 1. 2022

Dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2021 nebyla v rámci EŘ zakotvena povinnost zaměstnavatele poskytovat součinnost exekutorovi, a údaje o povinných tak byly po zaměstnavatelích požadovány s odkazem na ustanovení § 128 OSŘ, které stanoví, že každý je povinen bezplatně na dotaz sdělit soudu skutečnosti, které mají význam pro řízení a rozhodnutí.

Dle nového znění ustanovení § 33 odst. 5 EŘ je zaměstnavatel povinen sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost:

- údaje o mzdě nebo jiném příjmu jím vypláceném,
- údaje o srážkách prováděných ze mzdy nebo z jiného příjmu; nebo
- údaje týkající se pracovněprávního vztahu povinného, nároku nebo práva povinného, na jejichž základě povinný pobírá mzdu nebo jiný příjem. Mezi tyto údaje se řadí například informace nezbytné pro správné stanovení srážek ze mzdy (kupříkladu počet vyživovaných osob).¹²

Ke snížení zátěže zaměstnavatelů by mělo sloužit i nové znění ustanovení § 34 odst. 7 EŘ účinné od 1. 1. 2022, které stanoví, že exekutor použije v exekučním řízení údaje, které mu byly poskytnuty v rámci součinnosti v jiných exekučních řízeních vedených proti těmto povinnému, pokud to nebrání účelu exekuce.

Z dotazníkového šetření nicméně vyplynulo, že více než čtvrtina respondentů má s exekutory z hlediska jejich požadavků problémy. Respondenti se setkávají například s požadavky na sdělení telefonního čísla, čísla účtu, emailové adresy, adresy pobytu, majetkových a rodinných poměrů či s požadavky na sdělení údajů o dalších exekucích, kterými je zaměstnanec postižen. Obdobně reportovali respondenti i v rámci dotazníkového šetření realizovaného v roce 2019. Takové požadavky zaměstnavatele přitom velice administrativně zatěžují.

Z odpovědí na dotazy, zda s ohledem na výše uvedenou novou právní úpravu poskytování součinnosti exekutorům došlo s účinností od 1. 1. 2022 ke zvýšení administrativní zátěže zaměstnavatele, vyplynulo, že u 70 % respondentů ke zvýšení administrativní zátěže nedošlo. To lze odůvodnit tím, že i před výše uvedeným zakotvením výslovné právní úpravy v EŘ se exekutoři na zaměstnavatele

¹² Srov. SVOBODA, Karel, JÍCHA, Lukáš, KREJSTA, Jan, HOZMAN, David, ÚŠELOVÁ, Veronika, KOCINEC, Jaroslav a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1274 s. ISBN 978-80-7400-863-4. Str. 174-187.

se žádostmi o součinnost hojně obraceli, a to s odkazem na ustanovení § 128 OSŘ, jak bylo uvedeno výše.

Respondenti, kteří reportovali navýšení administrativní zátěže, pak ve většině případů toto navýšení odůvodňovali tím, že požadavky na součinnost se opakují. Rovněž není výjimkou, že v případě, kdy je zaměstnanec postižen více exekucemi, exekutor požaduje poskytnutí součinnosti k jednotlivým exekucím zvlášť (tedy v rozporu s výše uvedeným ustanovením § 34 odst. 7 EŘ).

V rámci dotazníkového šetření realizovaného v roce 2019 přes 40 % respondentů uvedlo, že problémy se součinností exekutorů z pohledu jejich požadavků nemá. V rámci dotazníkového šetření realizovaného v roce 2022 tato skupina respondentů čítala již více než 60 %. V dané oblasti lze tedy vidět pozitivní posun.

V souladu s novým zněním ustanovení § 34 odst. 1 EŘ účinným od 1. 1. 2022 má pak zaměstnavatel právo na úhradu účelně vynaložených hotových výdajů za poskytnutí výše uvedených údajů. Exekutor je povinen v žádosti o součinnost zaměstnavatele o právu uplatnit náhradu hotových výdajů vynaložených při poskytnutí součinnosti poučit.¹³ Náhradu hotových výdajů je však možné přiznat jen za skutečně vynaložené hotové výdaje, kterými jsou například poštovné, jízdné, místní přepravné, stravné a nocležné, případně nutná vydání průvodce a ušlý výdělek; za takové hotové výdaje se nepovažují například poměrně určené mzdové nároky zaměstnanců či poměrná část nákladů na zakoupení počítačového vybavení zaměstnavatele, která poskytla exekutorovi odpověď na žádost o součinnost.¹⁴ Prakticky tak zaměstnavatelé své oprávnění na úhradu účelně vynaložených hotových výdajů za poskytnutí součinnosti nevyužijí, neboť jejich náklady spočívají převážně v nákladech na mzdové nároky zaměstnanců a na vybavení, případně v nákladech na externí dodavatele služeb, jejichž prostřednictvím je součinnost realizována.

Aby nedocházelo k nadbytečnému zatěžování zaměstnavatelů v rámci poskytování součinnosti, bylo by v rámci budoucí právní úpravy vhodné poskytnutí součinnosti alespoň částečně zpoplatnit. Případně je možné uvažovat o rozšíření evidence údajů o povinných v rámci centrální evidence exekucí (viz bod 2.4 níže), přičemž údaje týkající se zaměstnání povinného by mohly být z hlediska ochrany osobních údajů přístupné pouze omezenému okruhu osob (primárně tedy exekutorům, kteří by se na tvorbě této databáze převážně podíleli vkládáním dat získaných v rámci jejich činnosti).

Vhodné je také dodat, že ačkoliv zaměstnavatel nárok na náhradu jiných než hotových nákladů spojených s poskytnutím součinnosti nemá, neposkytnutí součinnosti může mít oproti tomu za následek vznik povinnosti zaměstnavatele nahradit újmu tím vzniklou oprávněnému nebo exekutorovi či uložení sankce ze strany exekutora ve formě pořádkové pokuty až ve výši 50.000 Kč.¹⁵ Zaměstnavatel se tedy při poskytování součinnosti nachází nedobrovolně ve velmi nerovném postavení, když mu na jedné straně nejsou kompenzovány náklady související s poskytováním součinnosti (s výjimkou v praxi ne příliš využitelné náhrady hotových nákladů), ale na straně druhé může být za nesplnění této povinnosti poměrně vysokou pokutou. Pokud se pak žádost o součinnost sejde více najednou nebo se opakují,

¹³ Srov. SVOBODA, Karel, JÍCHA, Lukáš, KREJSTA, Jan, HOZMAN, David, ÚŠELOVÁ, Veronika, KOCINEC, Jaroslav a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1274 s. ISBN 978-80-7400-863-4. Str. 197-201.

¹⁴ Srov. SVOBODA, Karel, JÍCHA, Lukáš, KREJSTA, Jan, HOZMAN, David, ÚŠELOVÁ, Veronika, KOCINEC, Jaroslav a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1274 s. ISBN 978-80-7400-863-4. Str. 197-201.

¹⁵ Srov. ustanovení § 34 odst. 4 EŘ a ustanovení § 53 OSŘ.

což se v praxi často děje, musí zaměstnavatel za účelem jejich splnění vyčlenit pracovní kapacity, které pak nemohou plnit své běžné pracovní úkoly, což vede ke ztížení podnikatelské činnosti zaměstnavatele.

2.3.2 Poskytování součinnosti od 1. 1. 2024

S účinností od 1. 1. 2024 bude exekutor povinen požádat zaměstnavatele o sdělení výše uvedených údajů dle ustanovení § 33 odst. 5 EŘ, případně o sdělení jiných údajů potřebných k vedení exekuce, jejichž potřebnost v žádosti odůvodní, prostřednictvím speciálního formuláře¹⁶.

Zaměstnavatel pak poskytne exekutorovi požadované údaje na formuláři, který je vtělen do původního formuláře zasláného exekutorem.

Pokud bude exekutor doručovat žádost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, požádá zaměstnavatele o údaje i elektronicky datovým souborem.

Takzvaný kvalifikovaný zaměstnavatel (dle znění EŘ „kvalifikovaný plátce mzdy“), tedy zaměstnavatel, jehož celkový roční úhrn čistého obrátu podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů za poslední účetní období předcházející žádosti o součinnost dosáhl alespoň částku 100.000.000 Kč, nebo který zaměstnává alespoň 50 zaměstnanců v pracovním poměru, poskytne výše uvedené údaje vždy elektronicky datovým souborem.

Až praxe však ukáže, zda bude zavedení formulářů ohledně součinnosti respektováno. Již dle současné právní úpravy by totiž exekutoři měli používat jednotné formuláře například při vyhotovení příkazu k provedení exekuce srážkami ze mzdy. Z dotazníkových šetření realizovaných v letech 2019 a 2022 však vyplynulo, že exekutoři tyto formuláře mnohdy nepoužívají. Bylo by proto vhodné exekutory motivovat tím, že pokud nebudou standardizované formuláře využity, bude výlučně na rozhodnutí adresáta, zda podle nich bude postupovat či nikoli.

2.3.3 Záznamy telefonních hovorů

V rámci dotazníkového šetření řada respondentů uvedla, že komunikace ze strany exekutora je často nekorektní.

V této souvislosti lze jistě kvitovat nové ustanovení § 53 EŘ účinné od 1. 7. 2022, které stanoví, že exekutor je povinen zaznamenat ve formě zvukového záznamu všechna volání uskutečněná prostřednictvím veřejně dostupné telefonní služby a telefonního čísla exekutorského úřadu používaného exekutorem i zaměstnanci exekutora, které je určeno pro komunikaci s účastníky řízení, třetími osobami (tedy i zaměstnavateli) nebo veřejností, týkají-li se jím vedeného exekučního řízení, a evidovat v exekučním spisu údaje o těchto záznamech.

Záznam je přitom exekutor povinen uchovávat na trvalém nosiči dat, který je součástí exekučního spisu.

¹⁶ Náležitosti a vzor tohoto formuláře stanoví vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Centrální evidence exekucí

Zákon č. 286/2021 Sb. přinesl změny i v oblasti centrální evidence exekucí (dále jen „CEE“).

Primárním cílem při vzniku CEE byla ochrana věřitelů či třetích osob před dlužníky, kteří by chtěli mařit exekuční řízení; postupně se však CEE začala využívat také jako zdroj informací pro méně dbalé povinné, kteří nemají přehled o exekucích proti nim vedených, a jako zdroj statistických informací pro formulování a implementaci veřejných politik týkajících se dluhové problematiky a sociální oblasti.¹⁷

S účinností od 1. 1. 2022 byl v rámci CEE mimo jiné podstatně rozšířen seznam údajů, které se nově do CEE zapisují. Kromě dosavadního rodného čísla povinného, se jedná například o údaj o tom, zda exekuční řízení byla spojena, údaj o celkové výši vymáhaného peněžitého plnění ke dni provedení zápisu údajů z vyzoomění o zahájení exekuce či údaj o tom, kdo vstoupil do řízení namísto dosavadního oprávněného, pokud po vydání výzvy ke splnění vymáhané povinnosti vstoupil do řízení namísto dosavadního oprávněného jeho právní nástupce.

Nově je také v EŘ stanoveno, že údaje o oprávněném z CEE se poskytují pouze povinnému z téhož exekučního řízení.

S účinností od 1. 1. 2023 bude platit, že CEE je veřejným seznamem v části tvořené zapsanými údaji, které nebyly vymazány a jež jsou zpřístupněné ze strany Exekutorské komory České republiky způsobem umožňujícím dálkový přístup. V části tvořené vymazanými údaji se bude jednat o neveřejný seznam. Neveřejné údaje budou poskytnuty na žádost pouze soudu nebo orgánům činným v trestním řízení.

S účinností od 1. 1. 2023 bude také Exekutorská komora České republiky povinna jednou za tři měsíce bezplatně zveřejňovat aktuální statistická data z CEE jako otevřená data¹⁸, a to nejméně v rozsahu:

- počet exekucí vedených jednotlivými exekutorskými úřady,
- počet fyzických osob v exekuci s trvalým pobytem v jednotlivých obcích,
- celkový počet exekucí vůči fyzickým osobám s trvalým pobytem v jednotlivých obcích a anonymizovaný údaj o počtu exekucí vůči jednotlivým fyzickým osobám v dané obci.
- celková výše vymáhaného peněžitého plnění od fyzických osob s trvalým pobytem v jednotlivých obcích,
- průměr a medián vymáhaného peněžitého plnění na jednu osobu v exekuci s trvalým pobytem v jednotlivých obcích,
- údaj o věkové kategorii fyzických osob v exekuci s trvalým pobytem v jednotlivých obcích, přičemž věkové kategorie jsou rozděleny v pětiletých intervalech.

¹⁷ Srov. SVOBODA, Karel, JÍCHA, Lukáš, KREJSTA, Jan, HOZMAN, David, ÚŠELOVÁ, Veronika, KOCINEC, Jaroslav a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1274 s. ISBN 978-80-7400-863-4. Str. 1203-1211.

¹⁸ Tj. jako informace zveřejňované způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není omezen a které jsou evidovány v národním katalogu otevřených dat. – viz ustanovení § 3a odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

V případě, že by zveřejněním údajů uvedených ve čtvrté až šesté odrážce výše došlo ke zjevně nepřiměřenému zásahu do práv na ochranu osobnosti, soukromí a osobních údajů, Exekutorská komora České republiky je povinna před zveřejněním tyto osobní údaje anonymizovat, a to způsobem, aby jednak výše uvedený nepřiměřený zásah vyloučila, ale zároveň aby zachovala v maximální míře informační hodnotu zveřejněných dat. Pokud bude Exekutorská komora České republiky takto postupovat, je povinna poznámku o tomto postupu ve statistice uvést.

Jak bylo uvedeno výše, z hlediska odbřemenění zaměstnavatelů by bylo v rámci poskytování součinnosti exekutorům z hlediska budoucí právní úpravy vhodné uvažovat o tom, že by se v CEE evidovaly také některé údaje o povinných žádané po zaměstnavatelích (například adresa, emailová adresa či číslo účtu), přičemž taková část by byla přístupná pouze omezenému okruhu osob (primárně tedy exekutorům).

2.5 Milostivé léto

Přechodná ustanovení zákona č. 286/2021 Sb.¹⁹ obsahují pravidla pro (nejen) veřejností často skloňované milostivé léto. Tato pravidla nabyla účinnosti dne 28. 10. 2021.

Dle uvedené právní úpravy se povinný – fyzická osoba mohl zprostit dluhu tím, že uhradil pouze nezaplacenou nebo jinak nezanklou jistinu a na nákladech exekuce částku 750 Kč²⁰.

Pokud tak povinný učinil nejpozději do 28. 1. 2022, exekutor exekuci zastavil a rozhodl o osvobození povinného od placení veškerých dalších vymáhaných pohledávek přesahujících zaplacenou jistinu v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny, a povinným zaplacenou jistinu vyplatil oprávněnému. S rozhodnutím o osvobození od placení pohledávek byl exekutor povinen i bez návrhu spojit rozhodnutí o zastavení exekuce v rozsahu zaplacených anebo zaniklých pohledávek. Vymáhané příslušenství pohledávky, od jehož placení byl dlužník osvobozen, zaniklo právní mocí usnesení exekutora o osvobození od placení.

¹⁹ Srov. část druhá čl. IV. bod 25 zákona č. 286/2021 Sb.

²⁰ Jedná se o paušální výši nákladů zahrnující odměnu exekutora i jeho hotové výdaje. Částka 750 Kč se případně navyšovala o daň z přidané hodnoty, pokud byl příslušný exekutor jejím plátcem. V takovém případě se pak jednalo o celkovou částku 907,50 Kč. Případný rozdíl mezi paušální výší nákladů exekuce a skutečnými náklady stát nekompensoval.

K nejasnostem a kritice právní úpravy náhrady nákladů exekuce v rámci milostivého léta například:

KASÍKOVÁ, Martina. Milostivé léto – zastavení exekuce a prominutí zbytku pohledávek veřejnoprávních věřitelů po zaplacení jistiny. Výběr literatury 2/2021. In: *beck-online.cz* [online]. [cit. 1. 8. 2022]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxm6lcmvzf6m27nruxi&groupIndex=1&rowIndex=0>

MOLÁK, Stanislav. *Tento způsob milostivého léta zdá se mi poněkud nešťastným*. Komorní listy. 2021, č. IV, str. 17-24. ISSN 1805-1081.

ŠTIKA, Martin. *Veřejnoprávní milostivé léto pohledem aplikační praxe*. Obchodněprávní revue. 2021, č. 4, str. 285-290. ISSN 1803-6554.

Stejně byl povinen exekutor postupovat, pokud byla ke dni 28. 10. 2021 vymožena nejméně celá vymáhaná jistina a částka 750 Kč²⁰ a takto vymožené plnění nebylo dotčeno právy třetích osob (například nesměla být podána žaloba ohledně plnění podle § 267a OSŘ nebo žaloba z lepšího práva²¹).

Exekutor byl povinen exekuci zastavit i bez souhlasu oprávněného a bez návrhu na zastavení exekuce.

Takový postup však bylo možné uplatnit pouze v případě, že oprávněným byl jeden z taxativně stanovených veřejnoprávních subjektů, konkrétně Česká republika, územní samosprávný celek, včetně městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, státní příspěvková organizace, státní fond, veřejná výzkumná instituce nebo veřejná vysoká škola, dobrovolný svazek obcí, regionální rada regionu soudržnosti, příspěvková organizace územního samosprávného celku, ústav založený státem nebo územním samosprávným celkem, obecně prospěšná společnost založená státem nebo územním samosprávným celkem, státní podnik nebo národní podnik, zdravotní pojišťovna, Český rozhlas nebo Česká televize, nebo právnická osoba, v níž má stát nebo územní samosprávný celek sám nebo s jinými územními samosprávnými celky většinovou majetkovou účast, a to i prostřednictvím jiné právnické osoby.

Nadto bylo možné uvedený postup uplatnit u řízení zahájených do dne nabytí účinnosti části druhé čl. IV. bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb., tedy do 27. 10. 2021 včetně.

Milostivé léto se rovněž nevztahovalo na určité specifikované pohledávky, konkrétně na peněžité tresty nebo jiné majetkové sankce, které byly dlužníku uloženy v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti a dále pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, pohledávky za náhradní výživné podle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném) a pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví.

Milostivé léto se rovněž neaplikovalo na pohledávky vymáhané v rámci výkonu rozhodnutí dle části šesté OSŘ, či na správní nebo na daňovou exekuci.

Dle údajů Exekutorské komory České republiky využilo milostivé léto na 15.000 dlužníků, přičemž bylo zastaveno 42.000 exekucí z celkového 1,3 milionu exekucí, u kterých bylo možné milostivého léta využít.²² Jedná se tedy o pouhých 3,2 % z potenciálního okruhu exekucí dotčených právní úpravou milostivého léta.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že milostivého léta využili zaměstnanci u necelé pětiny respondentů, obvykle se přitom jednalo o 1 až 3 zaměstnance na jednoho respondenta.

Milostivé léto proto nelze hodnotit jako zcela úspěšné. Možnou příčinou může být nedostatečná osvětová kampaň, nesrozumitelná právní úprava, obavy povinných z komunikace s exekutory nebo

²¹ Srov. KASÍKOVÁ, Martina. Milostivé léto – zastavení exekuce a prominutí zbytku pohledávek veřejnoprávních věřitelů po zaplacení jistiny. Výběr literatury 2/2021. In: *beck-online.cz* [online]. [cit. 1. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxm6lcmvzf6m27nruxi&groupIndex=1&rowIndex=0>

²² EK ČR: Milostivé léto využili lidé s nižším počtem exekucí, stát „odpustil“ více než jednu a půl miliardy na příslušenství [online]. Exekutorská komora České republiky: © 2022. [cit. 1. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2943-ek-cr-milostive-leto-vyuzili-lide-s-nizsim-poctem-exekuci-stat-odpustil-vice-nez-jednu-a-pul-miliardy-na-prislusenstvi?w=>

z projevené aktivity v rámci exekučního řízení, pocit z bezvýchodné situace způsobené jinými exekučně vymáhanými pohledávkami či pouhá liknavost povinných.

Povinní však nyní mají znovu příležitost osvobodit se od svých veřejnoprávních dluhů. Dne 1. 9. 2022 totiž nabyl účinnosti zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, který je nazýván „Milostivé léto II“. Uvedený právní předpis opět umožní dlužníkům zprostit se dluhů, a to za podobných podmínek jako milostivé léto předcházející.

2.6 Stavění malých exekucí

Od 1. 1. 2022 bylo dle přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb.²³ možné zastavit tzv. malé exekuce, tedy exekuce, ve kterých pohledávka oprávněného nepřesahovala částku 1.500 Kč bez příslušenství. Podmínkou zastavení tzv. malé exekuce byla skutečnost, že v letech 2019 až 2021 nebylo v exekuci vymoženo žádné plnění.²⁴

V takovém případě byl exekutor povinen do tří měsíců od účinnosti zákona č. 286/2021 Sb. (tj. v prvním čtvrtletí roku 2022) vyzvat oprávněného, aby do 30 dnů složil zálohu na náklady exekuce ve výši 500 Kč²⁵. Pokud oprávněný zálohu uhradil, není možné exekuci v dalších třech letech zastavit pro nemajetnost.

Pokud však oprávněný zálohu do 30 dnů ode dne výzvy exekutora neuhradil, byl exekutor povinen exekuční řízení zastavit.

V takovém případě exekutor v usnesení o zastavení exekuce rozhodl, že oprávněnému náleží náhrada ve výši 30 % vymáhané pohledávky bez příslušenství, a to ve formě slevy na dani z příjmu²⁶.

Exekutorovi pak za úkony spojené se zastavením exekuce náležela paušální náhrada nákladů ve výši 30 % z paušálních hotových výdajů dle ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění pozdějších předpisů. Náhrada nákladů byla exekutorovi hrazena státem, a to prostřednictvím exekučního soudu.

Výjimkou z výše uvedeného postupu byla situace, kdy proti povinnému probíhalo insolvenční řízení nebo pokud byly vymáhány pohledávky výživného, pohledávky za náhradní výživné podle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících

²³ Srov. část druhá čl. IV. body 18 až 24 zákona č. 286/2021 Sb.

²⁴ K podezřením na nekalé praktiky ohledně stavění malých exekucí viz například:

Kontrola u exekutora Podkonického. Exekuce oživily podivné korunové platby. In: *idnes.cz* [online] 10. 8. 2022. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/juraj-podkonicky-bagatelni-exekuce.A220810_124347_domaci_knn

Přišla koruna a exekuce běží dál. Exekutor Podkonický čelí kontrole. In: *novinky.cz* [online] 10. 8. 2022. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prisla-koruna-a-exekuce-bezi-dal-exekutor-podkonicky-celi-kontrola-40405322>

²⁵ Srov. čl. IV vyhlášky č. 517/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí.

²⁶ Viz ustanovení § 35 odst. 4 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

zákonů (zákon o náhradním výživném), pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví nebo pohledávky náhrady újmy způsobené úmyslnými trestnými činy. V takovém případě exekutor oprávněnému výzvu nezaslal a exekuce se nezastavovala.

Závazek v rozsahu náhrady přiznané oprávněnému při uvedeném zastavení exekuce z hlediska hmotného práva zanikl a ve zbytku se s ohledem na nemožnost vymáhání a uplatnění před soudem či jiným orgánem stal naturální obligací, na kterou může povinný plnit jen dobrovolně.²⁷

2.7 Zastavení nevymahatelných exekucí

Jednou ze stěžejních součástí zákona č. 286/2021 Sb. je nová právní úprava zastavování nevymahatelných exekucí.

2.7.1 Nedostatečná výše mzdy

Dle právní úpravy účinné do 31. 12. 2021 bylo možné zastavit na návrh zaměstnavatele nebo povinného nařízený výkon rozhodnutí (resp. exekuci) srážkami ze mzdy, když povinný po dobu jednoho roku nepobíral mzdu buď vůbec nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky prováděny.

V praxi však docházelo k tomu, že povinný přestal pobírat mzdu či jiný postižitelný příjem, výkon rozhodnutí (resp. exekuci) srážkami ze mzdy však nebyl zastaven, neboť chyběla výše uvedená iniciativa povinného či zaměstnavatele. Výkon rozhodnutí (resp. exekuci) však nebylo možné zastavit ze strany soudu, neboť OSŘ takové oprávnění soudu nepřiznával.

Dle nového znění § 290 odst. 1 OSŘ účinného od 1. 1. 2022 soud nařízený výkon rozhodnutí (resp. exekuci) srážkami ze mzdy i bez návrhu zastaví, pokud vyjde v řízení najevo, že povinný nepobírá mzdu, a to po dobu 2 let.

Nařízený výkon rozhodnutí (resp. exekuci) srážkami ze mzdy zastaví soud i tehdy, vyjde-li v řízení najevo, že povinný nepobíral po dobu 3 let mzdu alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky prováděny. Návrh na zastavení přitom může podat i zaměstnavatel.

Z provedeného dotazníkového šetření přitom vyplynulo, že v souvislosti s pobíráním mzdy v nedostatečné výši pro provedení srážek ze mzdy došlo k zastavení exekuce u zaměstnanců zhruba 10 % respondentů. Počet zaměstnanců, u kterých se tak stalo, přitom ve většině případů činí nižší jednotky.

2.7.2 Dlouhodobě nevymahatelné exekuce

Velmi diskutovanou je pak nová právní úprava obsažená s účinností od 1. 1. 2022 v ustanoveních § 55 odst. 7 až 13 EŘ, která má omezit počet nevymahatelných exekucí, jejichž dlouhodobé bezvýsledné vedení vede pouze k navyšování nákladů exekuce.

²⁷ Srov. KASÍKOVÁ, Martina. Přechodná ustanovení k novele OSŘ a EŘ č. 286/2021 Sb. Výběr literatury 2/2021. In: *beck-online.cz* [online]. [cit. 29. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxm6lcmvzf6ms7nruxi&groupIndex=4&rowIndex=0>

Nově tak v případě, že exekutor vede exekuci, ve které po dobu posledních šesti let počítaných po vyznačení doložky provedení exekuce nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané pohledávky ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce a není-li exekucí postižena nemovitá věc, vyzve exekutor oprávněného, aby ve lhůtě 30 dnů sdělil, zda souhlasí či nesouhlasí se zastavením exekuce. Předpokladem zaslání výzvy oprávněnému je tedy souvislé šestileté období, během něž nebyla celkově vymožena částka přesahující náklady exekuce. Pokud v posledních šesti letech částka převyšující náklady exekuce vymožena byla, pak exekutor vyčká šesti let od doby posledního plnění a teprve poté přistoupí k výzvě zasláné oprávněnému.

Marné uplynutí 30denní lhůty k vyjádření oprávněného nebo vyjádření souhlasu oprávněného má za následek zastavení exekuce.

Pokud oprávněný se zastavením exekuce nesouhlasí, je povinen na výzvu exekutora složit zálohu na další vedení exekuce, a to ve výši 500 Kč²⁸. Od povinnosti složit zálohu jsou pak ze zákona zproštěni oprávněni, jde-li o exekuci k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném), náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům. Výjimečně pak exekutor může oprávněného na základě návrhu zprostit povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce, jsou-li pro to zvláště závažné důvody (spočívající zejména v poměrech oprávněného).

Nesloží-li oprávněný, který není zproštěn povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce, tuto zálohu, je exekutor povinen exekuci zastavit.

Složí-li oprávněný zálohu (případně byl-li oprávněný zproštěn povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce), dojde k prodloužení lhůty k zastavení exekuce ze šesti na devět let.

Lhůtu k zastavení exekuce je možné prodloužit maximálně dvakrát, tj. nejdéle na dobu dvanácti let. Poté musí být exekuce zastavena. Výjimkou jsou případy, kdy se jedná o exekuci ve prospěch oprávněných, kteří jsou ze zákona zproštěni povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce.²⁹

²⁸ Srov. ustanovení § 12 odst. 4 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Viz výše - jedná se o exekuci k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném), náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům.

Po dobu, po kterou trvá výše uvedené prodloužení exekuce, soud nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost a návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítne.

Lhůty, které omezují celkovou dobu trvání exekuce, přitom neběží, pokud je předmětem exekuce nepeněžitě plnění, po dobu, po kterou probíhalo řízení o návrhu na zastavení exekuce, námitce podjatosti, návrhu na odklad, odvolání nebo jiném podání účastníka řízení či trval odklad exekuce části majetku, během něhož nelze exekuci provést, a po dobu, po kterou byla jako celek exekuce odložena, nebo ji není možné provést podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů³⁰.

Dojde-li k výše uvedenému zastavení nevymahatelné exekuce, určí se náklady exekuce ve výši minimální odměny a paušální náhrady hotových výdajů podle vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění pozdějších předpisů. Tyto náklady se uspokojují ze zálohy na náklady exekuce nebo ze zálohy na další vedení exekuce. Pokud výše nákladů exekuce přesahuje výši složené zálohy, právo exekutora na náklady exekuce v části přesahující výši složené zálohy zaniká.

V řízeních zahájených přede dnem 1. 1. 2022 začíná šestiletá lhůta nevymahatelnosti exekuce běžet ode dne 1. 1. 2022.

Výjimkou jsou řízení zahájená přede dnem 1. 1. 2022, ve kterých byla vyznačena doložka provedení exekuce nebo nabylo právní moc usnesení o nařízení exekuce přede dnem 1. 1. 2022. U těchto řízení se do šestileté, resp. celkové dvanáctileté lhůty trvání nevymahatelné exekuce započítává doba, v níž nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce a exekucí nebyla postižena nemovitá věc. V těchto řízeních však bude možné zastavení exekuce pro nevymahatelnost až od 1. 1. 2023³¹.

Zastavení dlouhodobě nevymahatelných exekucí je jistě jednou z nejdiskutovanějších změn provedených zákonem č. 286/2021 Sb. Z hlediska zaměstnanosti je kvitována zejména z důvodu, že se očekává výrazný úbytek případů nelegálního zaměstnávání, neboť povinní již nebudou mít obavu, že by o část příjmů ze zaměstnání přišli, a budou tak mít zájem o řádné zaměstnání. Odpůrci pak poukazují na to, že nová právní úprava povede pouze ke zvýhodňování postavení dlužníků na úkor věřitelů a exekutorů.³² Zdůrazňována je také skutečnost, že aktuální právní úprava nemotivuje dlužníka k tomu, aby se pokusil svůj dluh uhradit alespoň částečně.³³

³⁰ Srov. ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

³¹ Neboť dle části druhé čl. IV bodu 11 přechodných ustanovení zákona č. 286/2021 Sb. šestiletá, resp. dvanáctiletá lhůta nevymahatelné exekuce neuplyne dříve než uplynutím jednoho roku ode dne nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb., tj. jednoho roku ode dne 1. 1. 2022.

³² Srov. Vlekoucí se bezvysledné exekuce v Česku končí, schválili poslanci. In: *pravni prostor.cz* [online] 8. 7. 2021. [cit. 29. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.pravni prostor.cz/aktuality/vlekouci-se-bezvysledne-exekuce-v-cesku-skonci-schvalili-poslanci>

³³ Srov. KULÍŘOVÁ, Jana, PERTHEN, Ervín a CHMELÍK, Milan. Jaký bude postup v případě bezvysledné exekuce po 1.1.2022? In: *pravno.cz* [online] 3. 1. 2022. [cit. 25. 7. 2022]. Dostupné z:

Z hlediska úpravy *de lege ferenda* by proto bylo vhodnější, aby k odpuštění dluhů došlo na základě alespoň částečné aktivity dlužníka, resp. snahy dluh uhradit, jako je tomu například v případě oddlužení v insolvenčním řízení (viz bod 2.9 níže).

2.8 Institut chráněného účtu

S účinností od 1. 7. 2021 byla do OSŘ včleněna³⁴ nová ustanovení § 304c a násl., která obsahují institut tzv. chráněného účtu a jež mají povinným umožnit bezhotovostně hospodařit s peněžními prostředky, které nejsou postiženy exekucí.

Dle předchozí právní úpravy totiž docházelo k tomu, že ačkoli povinný, jehož mzda byla postižena srážkami ze mzdy, měl ze zákona nárok na základní nezabavitelnou částku, neměl si fakticky tuto částku kam poslat, neboť když si povinný nechal částku poslat na účet rovněž exekučně postižený, byla částka stržena ve prospěch oprávněného.³⁵

Zřízení a vedení chráněného účtu je bezplatné. V tomto směru se tak jedná o smluvní přímus bez adekvátní náhrady, což je v praxi kritizováno z důvodu přenesení těchto nákladů na jiné klienty peněžních ústavů.³⁶

Peněžní ústav vedoucí chráněný účet je v zásadě povinen převést peněžní prostředky, které byly po zřízení chráněného účtu připsány na účet, na který je veden výkon rozhodnutí proti povinnému, z účtu plátce chráněného příjmu na chráněný účet.

V praxi se právní úprava chráněného účtu projevila jako velmi složitá a administrativně náročná. To vede k tomu, že institut chráněného účtu není v praxi příliš využíván.

V rámci dotazníkového šetření pouhých 10 % respondentů uvedlo, že jejich zaměstnanci využili institut chráněného účtu, přičemž se většinou jednalo o 1 až 2 zaměstnance u jednoho zaměstnavatele. Zápornou odpověď uvedlo 44 % respondentů, 39 % respondentů pak uvedlo, že neví, zda jejich zaměstnanci tento institut využili.

Z hlediska budoucí právní úpravy by tak bylo vhodné, aby se právní úprava chráněného účtu podstatně administrativně zjednodušila a aby proběhla osvětová kampaň, na základě které by byli povinni informováni, že mohou tento institut využít.

2.9 Oddlužení

Oddlužení neboli osobní bankrot upravuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

<https://www.epravo.cz/top/clanky/jaky-bude-postup-v-pripade-bezvysledne-exekuce-po-112022-114023.html>

³⁴ Na základě zákona č. 38/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Srov. ŠÍNOVÁ, Renáta. *K nové právní úpravě tzv. chráněného účtu*. Komorní listy. 2022, č. 1, str. 27-33. ISSN 1805-1081.

³⁶ Srov. SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1834 s. ISBN 978-80-7400-828-3. Str. 1390-1395.

Jedná se o jeden ze způsobů řešení úpadku, a to formou zpeněžení majetkové podstaty či plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, kdy je nutné, aby nezajištěným věřitelům dlužník splatil všechny pohledávky, v době 3 let od schválení alespoň 60 % pohledávek, nebo v době 5 let od schválení alespoň 30 % pohledávek.

V rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je rovněž typické provádění srážek ze mzdy zaměstnance – insolvenčního dlužníka, přičemž srážky ze mzdy jsou prováděny zásadně v rozsahu jako při uspokojování přednostních pohledávek při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci.

V praxi se tak jedná o institut umožňující se zákonnou cestou zbavit až 70 % pohledávek v relativně krátké době.

Pouze dle čtvrtiny respondentů v rámci dotazníkového šetření se však institut oddlužení (resp. jeho nová právní úprava³⁷⁾ v míře zadluženosti jejich zaměstnanců projevil, jednalo se přitom nejčastěji o jednoho či dva zaměstnance na respondenta.

³⁷ Tj. zejména zvýšení částky dle ustanovení § 279 odst. 3 OSŘ, nad kterou se srážky ze mzdy provádí bez omezení, na dvojnásobek, a to na základě nařízení vlády č. 91/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách). Či změna spočívající v mírnějších pravidlech pro vstup do oddlužení, zejména zkrácení doby doložení předpokládaných příjmů ze strany zaměstnance – insolvenčního dlužníka na následujících 12 měsících z dřívějších 5 let, provedená na základě zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správčích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

3 SHRNUÍ KLÍČOVÝCH ZÁVĚRŮ

Zaměstnávání zaměstnanců s exekucí, tedy zaměstnanců postižených výkonem rozhodnutí nebo exekucí srážkami ze mzdy, představuje pro zaměstnavatele značnou administrativní a finanční zátěž. To ve svém důsledku vede k obtížnému uplatnění uvedených zaměstnanců na trhu práce a k jejich hojně participaci v rámci šedé ekonomiky vedoucí k závažným nepřímým celospolečenským ekonomickým dopadům, které se projevují například jako výpadky příjmů státního rozpočtu či jako vyšší výdaje v rámci poskytování podpory v nezaměstnanosti. Uvedenou problematiku měl alespoň částečně řešit zákon č. 286/2021 Sb.

K odbřemenění, resp. alespoň ulehčení role zaměstnavatelů mělo sloužit zejména zavedení paušální náhrady nákladů ve výši 50,- Kč měsíčně za provádění srážek ze mzdy v rámci výkonu rozhodnutí a exekuce. Z provedeného dotazníkového šetření však vyplynulo, že uvedený institut není v praxi příliš využíván a nadto v drtivé většině nepokrývá skutečné náklady zaměstnavatelů.

Na základě zákona č. 286/2021 Sb. nově také EŘ výslovně stanoví, jaké údaje mají zaměstnavatelé exekutorům poskytovat. V praxi je však po zaměstnavatelích stále vyžadován širší okruh údajů, a to s odkazem na obecnou úpravu OSŘ. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že k výraznému snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů v rámci poskytování součinnosti v návaznosti na novou právní úpravu nedošlo, a takový výsledek spíše nelze očekávat ani v rámci budoucí formulářové a elektronické komunikace. Z hlediska budoucí právní úpravy by bylo možné uvažovat o rozšíření údajů o povinných evidovaných v CEE, k nimž by byl pouze velmi omezený přístup.

Stěžejní součástí zákona č. 286/2021 Sb. je právní úprava směřující k zastavení bagatelních a dlouhodobě nevyzpytatelných exekucí. Velkým přínosem je nové oprávnění soudu zastavit výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, pokud zaměstnanec nepobírá po určitou dobu mzdu vůbec nebo v dostatečné výši pro provádění srážek. Zastavení dlouhodobě nevyzpytatelných exekucí je pak jednou z nejdiskutovanějších změn. Z pohledu zaměstnanosti je kvitována zejména z důvodu, že očekává výrazný úbytek případů nelegálního zaměstnávání, neboť povinní již nebudou mít obavu, že by o část příjmů ze zaměstnání přišli, a budou tak mít zájem o řádné zaměstnání. Odpůrci pak poukazují na to, že aktuální právní úprava nemotivuje dlužníka k tomu, aby se pokusil svůj dluh uhradit alespoň částečně, jako je tomu například v rámci oddlužení v insolvenčním řízení. Součástí uvedené právní úpravy bylo též hojně skloňované milostivé léto, které však očekávanou úrodu nepřineslo.

S účinností od 1. 7. 2021 je součástí právního řádu České republiky institut chráněného účtu, který má umožnit osobám postiženým exekucí bezpečný bezhotovostní styk. Pro svou administrativní náročnost se však právní úprava chráněného účtu příliš neosvědčila. V praxi se dle dotazníkového šetření příliš neprojevuje, pokud jde o míru zadluženosti zaměstnanců, ani institut oddlužení, se kterým se zaměstnavatelé prostřednictvím svých zaměstnanců také poměrně často setkávají.

S ohledem na výše uvedené je tedy zřejmé, že zákon č. 286/2021 Sb. k odlivu zaměstnanců ze šedé ekonomiky či odbřemenění či odlehčení administrativního a finančního zatížení zaměstnavatelů alespoň zatím výrazně nepřispěl.

Z hlediska budoucí právní úpravy by bylo vhodné ještě více zohlednit administrativní a finanční zatížení zaměstnavatelů povinných, zjednodušit výpočet a provádění srážek ze mzdy, standardizovat datovou komunikaci k novým srážkám a zaměřit se zejména na osvětu v oblasti finanční gramotnosti.

4 SEZNAM ZKRATEK

CEE	Centrální evidence exekucí
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 286/2021 Sb.	zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
zaměstnavatel	plátce mzdy

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1 Seznam použité literatury

JUREČKOVÁ, Lucie. *Uhrazené plnění dle čl. IV bodu 25 zákona č. 286/2021 Sb. aneb k některým nejasnostem milostivého léta z pohledu exekučního práva*. Právní rozhledy. 2021, č. 22, str. 784 a násl. ISSN 1210-6410.

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s. ISBN 978-80-7400-855-9.

MOLÁK, Stanislav. *Tento způsob milostivého léta zdá se mi poněkud nešťastným*. Komorní listy. 2021, č. IV, str. 17-24. ISSN 1805-1081.

SVOBODA, Karel, JÍCHA, Lukáš, KREJSTA, Jan, HOZMAN, David, ÚŠELOVÁ, Veronika, KOCINEC, Jaroslav a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1274 s. ISBN 978-80-7400-863-4.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 1834 s. ISBN 978-80-7400-828-3.

ŠÍNOVÁ, Renáta. *K nové právní úpravě tzv. chráněného účtu*. Komorní listy. 2022, č. I, str. 27-33. ISSN 1805-1081.

ŠTIKA, Martin. *Veřejnoprávní milostivé léto pohledem aplikační praxe*. Obchodněprávní revue. 2021, č. 4, str. 285-290. ISSN 1803-6554.

ŠTIKA, Martin. *Vybrané instituty novely exekučního práva s účinností od 1. 1. 2022*. Právní rozhledy. 2022, č. 5, str. 165 a násl. ISSN 1210-6410.

WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 384 s. ISBN 978-80-7502-299-8.

5.2 Seznam použitých internetových zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: © 2021. [cit. 14. 7. 2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=545&CT1=0>

EK ČR: Milostivé léto využili lidé s nižším počtem exekucí, stát „odpustil“ více než jednu a půl miliardy na příslušenství [online]. Exekutorská komora České republiky: © 2022. [cit. 1. 8. 2022]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2943-ek-cr-milostive-leto-vyuzili-lide-s-nizsim-poctem-exekuci-stat-odpustil-vice-nez-jednu-a-pul-miliardy-na-prislusenstvi?w=>

Kontrola u exekutora Podkonického. Exekuce oživily podivné korunové platby. In: *idnes.cz* [online] 10. 8. 2022. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/juraj-podkonicky-bagatelni-exekuce.A220810_124347_domaci_knn

FETTER, Richard W. Již třetí letošní valorizace nepostižitelných částek a nezabavitelného minima a dalších parametrů exekučních srážek ze mzdy od 1. 7. 2022. In: *epravo.cz* [online] 1. 8. 2022. [cit. 4. 8. 2022]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/jiz-treti-letosni-valorizace-nepostizitelných-částek-a-nezabavitelného-minima-a-dalsich-parametru-exekucnich-sražek-ze-mzdy-od-1-7-2022-115021.html?mail>

KASÍKOVÁ, Martina. Milostivé léto – zastavení exekuce a prominutí zbytku pohledávek veřejnoprávních věřitelů po zaplacení jistiny. Výběr literatury 2/2021. In: *beck-online.cz* [online]. [cit. 1. 8. 2022]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxm6lcmvzf6m27nruxi&groupIndex=1&rowIndex=0>

KASÍKOVÁ, Martina. Přechodná ustanovení k novele OSŘ a EŘ č. 286/2021 Sb. Výběr literatury 2/2021. In: *beck-online.cz* [online]. [cit. 29. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpxm6lcmvzf6ms7nruxi&groupIndex=4&rowIndex=0>

KULÍŘOVÁ, Jana, PERTHEN, Ervín a CHMELÍK, Milan. Jaký bude postup v případě bezvýsledné exekuce po 1.1.2022? In: *epravo.cz* [online] 3. 1. 2022. [cit. 25. 7. 2022]. Dostupné z:

https://www.epravo.cz/top/clanky/jaky-bude-postup-v-pripade-bezvysledne-exekuce-po-112022-114023.html#_ftn4

MIŠŮR, Peter. Novela OSŘ a EŘ nabyla platnosti. *Ius Focus* č. 210/2021. Justiční a procesní právo. In: *beck-online.cz* [online]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpwszs7giyta&groupIndex=0&rowIndex=0>

MIŠŮR, Peter. Vyhláška, kterou se mění některé vyhlášky v oblasti exekucí a výkonu rozhodnutí v připomínkovém řízení. *Ius Focus* č. 265/2021. Justiční a procesní právo. In: *beck-online.cz* [online]. Dostupné z:

<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgfpwszs7gi3dk&rowIndex=0>

NĚMEC, Robert. Komentář: Milostivé léto? Stát to přehnal a může být za hranou ústavy. In: *seznamzpravy.cz* [online] 19. 7. 2022. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-komentar-milostive-leto-stat-to-prehnal-a-muze-byt-za-hranou-ustavy-209277>

Přišla koruna a exekuce běží dál. Exekutor Podkonický čelí kontrole. In: *novinky.cz* [online] 10. 8. 2022. [cit. 11. 8. 2022]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prisla-koruna-a-exekuce-bezi-dal-exekutor-podkonicky-celi-kontrola-40405322>

ŠTIKA, Martin. Jak zasáhne do právního řádu Konfuzní novela exekučního práva? In: *ceska-justice.cz* [online] 30. 12. 2021 [cit. 14. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.ceska-justice.cz/blog/jak-zasahne-do-pravniho-radu-konfuzni-novela-exekucniho-prava/#:~:text=Z%C3%A1kon%20%C4%8D.->

[_286%2F2021%20Sb.,koncep%C4%8Dnost%20a%20adekv%C3%A1tn%C3%AD%20d%C5%AFvodov%C3%A1%20zpr%C3%A1va](#)

ŠTIKA, Martin. První den roku 2022 přinese legislativní změny exekučního práva? In: *advokatnidenik.cz* [online] 30. 12. 2021. [cit. 29. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://advokatnidenik.cz/2021/12/30/prvni-den-roku-2022-prinese-legislativni-zmeny-exekucniho-prava/>

Vlekoucí se bezvýsledné exekuce v Česku končí, schválili poslanci. In: *pravni prostor.cz* [online] 8. 7. 2021. [cit. 29. 7. 2022]. Dostupné z:

<https://www.pravni-prostor.cz/aktuality/vlekouci-se-bezvysledne-exekuce-v-cesku-skonci-schvalili-poslanci>

5.3 Seznam použitých právních předpisů

Není-li v textu uvedeno jinak, jsou právní předpisy citovány ve znění pozdějších předpisů.

Listina základních práv a svobod

Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákony

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákony

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném)

Zákon č. 38/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 17/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů

Podzákonné právní předpisy

Vyhláška č. 485/2000 Sb., o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovité věci, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu

Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif)

Vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

Vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí

Nařízení vlády č. 91/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

Nařízení vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

Nařízení vlády č. 507/2021 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2022 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení

Vyhláška č. 517/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v oblasti výkonu rozhodnutí a exekucí

Nařízení vlády č. 75/2022 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

Nařízení vlády č. 204/2022 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

6 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1** Dotazník pro dotazníkové šetření
- Příloha 2** Výstupy z dotazníkového šetření 2022
- Příloha 3** Výstupy z dotazníkového šetření 2019